

Z Dodatkami kosztuje w prenumeracie: Bez pocztu: kwartalnie 4 zł.; miesięcznie 1 zł. 40 cent. Z pocztą: kwartalnie 6 zł.; miesięcznie 1 zł. 75 c. w. a.

# GAZETA LWOWSKA.

Insercyja w półkolumnie drukiem garmont, 7 centów od wiersza — Reklamacye są wolne od opłaty pocztowej.

## Cześć urzędowa.

(Ofiary na pogorzelców.)

Urząd powiatowy w *Sokołowie* zebrał na wsparcie pogorzelców w *Radomyślu*, *Bełzie*, *Cieszanowie*, *Horodence*, *Zborowie* i *Buczacu* po 5 złr. w. a., razem 30 złr. w. a., i odesłał już te pieniądze do przynależnych urzędów powiatowych.

## Cześć nieurzędowa.

Lwów, 17. marca.

Dzienniki węgierskie rozpisują się obszernie o położeniu obecnem i o projekcie do adresu w odpowiedzi na reskrypt cesarski. *Sürgöny* zaprzecza wiarygodności listów z Wiednia w *Idők tanuja* zamieszczonych, i konsekwencyj, które z nich wysnuły niektóre dzienniki wiedeńskie, mianowicie *Neue freie Presse* z dnia 13. b. m.

*Hirnök* powiada, iż w sferach wyższych są zdania, iż argumentacja drugiego adresu jest słaba, że nie można brać na seryo postulat restytucji ministerium przed rewizją praw z 1848 roku. Adres nie zachwieje skłonności do zgody w miejscu właściwym.

*Pester Lloyd* widzi w drugim adresie wyraz szczerości, patriotyzmu i lojalności, i upatruje w zgodzie zabezpieczenie potęgi monarchii. Cel ten nie byłby jednak dopięty, gdyby w krytycznym jakim momencie powstać mogło stronnictwo w kraju i odezwać się temi słowy: To, co sejm do skutku doprowadził, jest niczem i nieważnem, ponieważ nie ma legalnej podstawy.

Stany w elektoracie heskim postanowieniem elektora odroczone zostały. Minister motywował odroczenie słabością zdrowia panującego, która mu przeszkadza powziąć postanowienie w przedmiocie ważnych propozycji ministerjalnych. Stany zawiadomione o odroczeniu przyjęły poprzednio w tajemnem posiedzeniu uchwałę naganającą w ostrych wyrazach dotychczasowe postępowanie rządu, którą to uchwałę w właściwej rubryce podamy.

W Szlezewiku ogłoszono tymczasowe rozporządzenie rządu pruskiego, orzekające różne kary, od 3 miesięcy aresztu aż do 10 lat ciężkiego więzienia na wszystkich tych, co by stali się winni czynów przygotowawczych lub gwałtownego usiłowania do przeniesienia na inną osobę praw monarchicznych traktatem wiedeńskim Cesarzowi austriackiemu i Królowi pruskiemu przyznanych. Rozporządzenie to przez Króla Wilhelma w Berlinie dnia 11. marca podpisane, ogłoszone zostało przez gubernatora, generała Manteuffla i komisarza cywilnego barona Zedlitz. Całą osnovę tego rozporządzenia także pod właściwą rubryką zamieścimy.

*Monitor wieczorny* z dnia 14. marca powiada o Księstwach Naddunajskich: Okoliczności obecne nie są te same, co w roku 1859. Firman Porty z roku 1861 zawierał różne zastrzeżenia, według których wypada zbadać, ażeby po ustaniu rządów księcia Kuzy, tymczasowa kreacja Porty nie ma przybrać charakteru stałości. Mocarstwa więc, zanim o tem stanowiąc będą, powinny się poprzednio porozumieć z Portą otomańską. Konferencyja w Paryżu właściwa jest drogą dopięcia tego celu.

*La Presse* donosi, że Prusy wypowiedzieć miały konwencyę gasteińską, czemu jednak nikt wiary nie daje. Deputowany Scyris z stronnictwa pośredniego (tiers parti) wniósł nową umiarkowaną poprawkę do adresu, tem samem zaś sprowadzi rozdział w swoim stronnictwie.

Dzienniki marsylskie donoszą, że w Malcie zaprowadzona została jednomiesięczna kwarantana na proveniencyę z Egiptu. Mówią o nowych wybuchach cholery w Egipcie; ostatnie jednak dzienniki z Alexandryi z dnia 8. marca donoszą, że w ogóle nie było jeno 16 przypadków śmierci.

*Sprostowanie.* We wczorajszym numerze naszego dziennika w pierwszym ustępie „Cześć nieurzędowej“ zaszyły dwie zmienające myśl pomyłki drukarskie. Zamiast: *sił ochronnych* powinno być *ceł ochronnych*, a zamiast: *do zachowania wolności handlowej*, powinno stać: *do zachwiania wolności handlowej*.

## Monarchia Anstryacka.

### Pięćdziesiąte pierwsze posiedzenie Sejmu krajowego dnia 16. marca 1866.

Marszałek krajowy x. *Leon Sapicha* zagaił posiedzenie o godzinie 11½ przed południem. Obecnych posłów było 133. Ze strony Rządu: c. k. komisarz rządowy, radzca dworu p. *Possinger*.

Po odczytaniu i przyjęciu protokołu ostatniego posiedzenia odczytano dalszy ciąg petycji wniesionych do Sejmu. Ostatnia ma numer 2242.

Niektóre petycye odesłane zostały wprost do komisji przynależnych.

Odczytano potem pismo c. k. Prezydium Namiestnictwa z dnia 14. b. m. z uwiadomieniem, że Sejm bukowiński na posiedzeniu dnia 15. lutego r. b. oświadczył z powodu przedłożenia rządowego względem zmiany statutów galicyjskiego Towarzystwa kredytowego, że nie może zezwolić na te zmiany zamierzone uchwałą Sejmu galicyjskiego z dnia 15. stycznia r. b. ani na zaprojektowaną ordynacyę wyborczą dla ogólnego zgromadzenia tego Towarzystwa — bez poprzedniego zezwolenia na to tabularnych właścicieli ziemskich Bukowiny, o których prawa, jako gwarantów tego zakładu tu głównie chodzi. O tej uchwale Sejmu Bukowińskiego zawiadamia c. k. Prezydium Namiestnictwa Marszałka krajowego w skutek reskryptu Jego Exc. Ministra stanu z dnia 9. b. m. z prośbą o udzielenie takowej do wiadomości Wysokiego Sejmu.

Następnie uchwalono odesłać wprost do komisji prawniczej wniosek p. *Zuka-Skarszewskiego* tyczący się urzędowych ogłoszeń w „Gazecie Lwowskiej.“

P. *Smolka* odpowiada w imieniu Wydziału krajowego na interpelacyę ks. *Pietruszewicza*, że wniosek jego tyczący się języka ruskiego w Sejmie dotychczas niemógł być przedłożony Izbie z powodu braku czasu do wszechstronnego zbadania jego przez Wydział krajowy, który zajęty obecnie sprawą głodową, czynnościami w komisjach i na ogólnych posiedzeniach niebył jeszcze w możności wygotować sprawozdanie w tym ważnym przedmiocie.

Z porządku dziennego przedłożył p. *Krzeczunowicz* sprawozdanie komisji sejmowej wybranej dla rozpoznania projektów rządowych do Ustawy o gminach, obszarach dworskich i reprezentacyach powiatowych. Wniosek komisji jest następujący: Wysoki Sejm raczy: 1. Uchwalić załączone trzy Ustawy: o Gminach, obszarach dworskich i reprezentacyach powiatowych. 2. Uchwalić wniosek, ażeby Ustawa Państwa z dnia 5. marca 1862, zawierająca postanowienia zasadnicze do organizacyi gminnej, przestała obowiązywać w Galicyi i Lodomeryi i w Wielkiem księstwie Krakowskiem; i ażeby ustawy, odnoszące się do organizacyi gmin, jedynie tylko w drodze ustawodawstwa krajowego były wydawane niezawisłe od innych władz ustawodawczych w państwie.

Po przedłożeniu tego wniesku oznajmił p. *Krzeczunowicz*, że rozdane zostały także wnioski dwóch mniejszości komisji. Jeden z tych wniosków jest, ażeby ustawa gminna była ułożona bez instytucyi gmin powiatowych i ażeby nad projektem komisji przejść do porządku dziennego przyjmując projekt rządowy. Druga mniejszość komisji wnosi odrębny projekt oparty na zasadzie gmin zbiorowych.

Z tego względu wnosi p. *Krzeczunowicz*, ażeby przedewszystkiem Sejm wziął pod rozwagę i rozstrzygnął następujące punkta: 1) Czy ma być wprowadzoną instytucyę reprezentacyi powiatowych lub nie. 2) Czy nad projektem komisji ma Izba przejść do porządku dziennego. 3) Czy przyjętą być ma zasada gminy miejscowej lub gminy zbiorowej.

Z kolei przedłożył p. *Zbyszewski* sprawozdanie mniejszości komisji z wnioskiem o przyjęcie projektu tej mniejszości, opierając się na zasadzie gminy zbiorowej.

Nareszcie przedłożył ks. *Pawlikow* w imieniu drugiej mniejszości wniosek następujący: Art. 1. Ustawa gminna ma być na teraz ułożona bez instytucyi gmin powiatowych. Art. 2. Zakres działania przeznaczony w projekcie rządowym dla gminy powiatowej i jej reprezentacyi przechodzi na Wydział krajowy. Art. 3. Z zastrzeżeniem zmian wpływających z art. 1. i 2. przyjmujemy zresztą całkowicie projekt rządowy ustawy gminnej, prawa wyborczego dla gmin i projekt o dworskim obszarze.

Stosownie do wniosku p. *Krzeczunowicza* otwartą została jeneralna debata nad pierwszą kwestyą, czyli Sejm ma się zająć urzędowaniem rad powiatowych lub nie.

Pierwszy zabrał głos p. *Lawrowski* oświadczając się na teraz przeciw zaprowadzeniu rad powiatowych. Na poparcie swego zdania przytacza mowca przedewszystkiem, że od razu nie należy wiele nowości zaprowadzać. Już sama ustawa gminna wielkie zaprowadzi zmiany. Stopniowo tylko należy postępować i ustalić zrazu autonomię tylko w gromadzie i zostawić czas, by się obznajomiła z swemi nowymi prawami i obowiązkami. Inaczej gromady tak będą obalamucone już samymi wyborami, że sobie rady nie dadzą. Drugim powodem przeciw zaprowadzeniu rad powiatowych są według zdania mowcy względy finansowe. Zaprowadzenie rad powiatowych pociągnie za sobą znaczne wydatki, nałoży nowe ciężary na gromady już i tak obciążone. Należy też uwzględnić życzenie ludu wiejskiego, u którego projekt zaprowadzenia rad powiatowych jest nie popularny i dla tego samego nosi w sobie zaród niepowodzenia. Dalej usiłuje mowca wykazać, że jak na teraz Wydział krajowy bez wszelkiej trudności będzie mógł objąć wszelkie atrybucye rad powiatowych.



Przemawiali potem przeciw zaprowadzeniu rad powiatowych pp. Staruch, Kowbasiuk, Koroluk, Demków, Ławryniewicz, ks. Łoziński, Dwoliński, Zahorjko, Stocki, Trochanowski, ks. Naumowicz, Kozioł.

Za zaprowadzeniem rad powiatowych zbijając świetnie i dowodnie argumenta i obawy przeciwników przemawiali pp. *Ludwik Skrzyński* i *Adam hr. Potocki*.

Po zamknięciu dyskusji wybrali zapisani jeszcze do głosu posłowie dwóch mówców jeneralnych. Przeciw zaprowadzeniu rad powiatowych mówił ostatecznie ks. *Kaczała*, za większością komisji p. *Smarzewski*. W końcu ks. *Pawlików* jako sprawozdawca popierał wymownie przeciwników zaprowadzenia rad powiatowych, kładąc nacisk na to, że tylko na teraz przeciwny jest tej instytucji.

**C. k. komisarz rządowy:** Urządzenie rad powiatowych sam rząd w swoim przedłożeniu zaproponował. Dla tego zabieram głos, ażeby poprzeć wniosek urządzenia rad powiatowych krótkimi słowami, a doradzać nieprzyjęcie wniosku mniejszości, zamierzającego usunięcie instytucji rad powiatowych. (Brawo).

O właściwości tej instytucji, o jej celu i stosunku do gminy i Wydziału krajowego dostatecznie rzecz wyjaśniła dzisiejsza dyskusja.

Co do zapatrywania rządu w tym względzie mam zaszczyt wysokiej izbie oświadczyć, że rząd widzi w reprezentacji powiatowej organ pośredniczący między gminą a reprezentacją krajową; Rząd sądzi, że jeżeli załatwienie odpowiedzi spraw gminnych i kierunek wyższy zarządu autonomicznego Sejmowi a względnie Wydziałowi krajowemu poruczony — ma być prawdą, to bez takiego pośredniczącego organu obejść się nie można, i że, jak sprawozdanie większości komisji słusznie podnosi, działalność reprezentacji powiatowej w granicach Ustawy zachowana, nie tylko otworzy gminom obszernie pole do rozwinięcia życia autonomicznego, lecz stanie się zarazem także szkołą praktyczną życia publicznego w ogólności. Te względy dostatecznie przemawiają za urządzeniem Rad powiatowych.

O ile na kosztą wskazano, jako na trudność przemawiającą przeciw urządzeniu Rad powiatowych, to sądzę, że te koszty tak bardzo znaczne być niemogą; zresztą nie tylko Wydział krajowy, ale i Rząd będzie czuwał nad tem, żeby powiaty i gminy nie były nad miarę obciążone.

Z drugiej strony Rząd wychodzi z tego przekonania, że obawa jakowejś nie właściwej działalności w reprezentacji powiatowej w obec dzisiejszego usposobienia kraju, nie może być uzasadnioną.

Rząd takich niewłaściwości się nie obawia i nie widzi niebezpieczeństwa w urządzeniu Rad powiatowych, a sama tylko możliwość pojedynczych niewłaściwości nie może być dostatecznym powodem odmawiania krajowi takiej instytucji, której działalność w granicach ustawy się utrzymująca, dla kraju może być tylko pożyteczną, a dla Rządu z powodu ułatwienia administracji i oszczędzenia wydatków ze skarbu państwa tylko pożądaną. (Brawo i oklaski.) Rząd oczywiście nie narzuca instytucji Rad powiatowych, ale robiąc przedłożenie, wychodzi z tego przekonania, że Rada powiatowa do uzupełnienia organizacji gminnej i do zabezpieczenia jej skutecznej czynności jest potrzebną i że bez Rad powiatowych życie autonomiczne rozwinać się tak nie może, jak to Rząd w swoim przedłożeniu zamierza. (Brawa i oklaski.) Dla tego proszę Panów o przyjęcie wniosku rządowego co do urządzenia Rad powiatowych. (Huczne brawa i oklaski w sali i na galeryach).

**P. Krzeczynowicz** oświadcza, że po słowach p. c. k. komisarza rządowego i po wynurzonych świetnych zdaniach za zaprowadzeniem Rad powiatowych nie innego mu nie pozostaje jak prosić w imieniu komisji o głosowanie. Nastąpiło głosowanie imienne. 76 posłów głosowało za przyjęciem Rad powiatowych a 56 głosów przeciw.

Posiedzenie zamknięto o godzinie 4½ po południu. Przyszłe posiedzenie w sobotę. Na porządku dziennym: dalsza debata jeneralna nad ustawą gminną.

**Wiedeń, 15. marca. (Nowiny dworu.)** Najjaś. Pan odbierał wczoraj przed południem raporta panów ministrów i przyjmował około południa ministrów hr. Belcredi i Mensdorffa. O godzinie 10. zrana odbyła się pod prezydencją Jego Mości Cesarza konferencya, w której brali udział Jego Cesarzew. Mości jeneralni inspektor artylerji Arcyksięże Wilhelm, marszałek Arcyksięże Albrecht, minister wojny Frank, Fzm. Benedek, jenerał sztabu kwartmistrzowskiego baron Henigstein i inni.

Uroczystość imienin Arcyksiężniczki Matyldy, córki Arcyksięcia Albrechta obchodzono wczoraj w kole familijnem. Po południu o godzinie 4. była wielka uczta, na którą zaproszeni byli wszyscy członkowie najwyższego dworu.

Wielki Książę rosyjski Mikołaj przybędzie tu dziś wieczorem pociągami tryestyńskimi z Wenecji i wysiadzie w c. k. burgu. Wielki Książę zabawi tu kilka dni.

**Peszt, 14. marca.** Projekt do adresu sejmowi węgierskiego w odpowiedzi na reskrypt królewski wystosować się mający, po zwykłym wstępie przyrzeka, iż ta część reskryptu która się odnosi do spraw wspólnych i do rewizji niektórych praw z roku 1848, zarówno z projektem względem spraw wspólnych, wypracować się mającym gruntownie traktowana będzie.

Najsilniejsze rozumowanie w usprawiedliwieniu prośby o zastosowanie de facto nieprzerwalności prawnej, znachodzi się w wstępie następującym: „Gdyby władza wykonawcza miała prawo nie wykonać ustawy przez władzę prawodawczą na zwykłej drodze uchwalonej, gdyby ustawy takowe zasuspendować, przez rozporządzenia osłabić i konstytucją i ustawę dopóty w zawieszeniu trzymać mogła, dopóki na drodze prawnej zmienione nie będą, w takim razie władza wykonawcza wypełniałaby zarazem i władzę prawodawczą, a raczej jedna i druga byłaby w ręku jednej i tej samej władzy. Sądzimy, iż Wasza Królewska Mość nie zechce utrzymać absolutyzmu, takie zaś połączenie władzy prawodawczej i wykonawczej, chociażby tylko czasowe być miało, byłoby prawdziwym absolutyzmem.“

Adres powołuje się na przykłady Leopolda I., Leopolda II. i Cesarza Franciszka, którzy konstytucję węgierską zawsze bezwarunkowo przywrócili i zwraca się do ustępu reskryptu w którym Jego Cesarza Mość, odwołując się do uczuć swych religijnych, powiada, że stany i reprezentacja w uczuciach tych religijnych znajdują najlepszą rękojmię konstytucji kraju.

„Z czcią i uszanowaniem korzmy się przed temi świętymi uczuciami, i gdyby było zadaniem naszym zapewnić prawa narodu jedynie przez przeciąg życia jednej generacji, to jako prości obywatele moglibyśmy poprzestać na oświadczeniu Waszej Cesarzkiej Mości.“

Lecz — mówi dalej adres — Sejm ma obowiązek wystarać się o taką gwarancję, która się nie ogranicza na przeciąg życia jednego człowieka, lecz trwa od pokolenia do pokolenia i przechodzi na nie jako niezachwiana podstawa prawa.

Przechodząc do ustępu mówiącego o przysiędze koronacyjnej, adres powiada: „Według ustawy zasadniczej Węgier nie tylko Król ukoronowany obowiązany jest do szanowania praw i konstytucji, lecz każdy regent, który na mocy prawa następstwa na tron wstępuje, zarówno do tego jest obowiązany. Obowiązek ten nie wpływa z dyplomów królewskich lub z przysięgi koronacyjnej, lecz połączony jest z prawem następstwa tronu. Gdyby nie tak było to musiano by przy każdej zmianie rządu na nowo z rządem paktować, a w takim razie konstytucjonalizm i rząd absolutny peryodycznie by po sobie następowały.“

Idzie potem rozumowanie treści następującej: Według prawa publicznego węgierskiego tylko Król ukoronowany prawa sankcyonować może, przed koronacją zatem obowiązują prawa exstujące a zmiany zamierzone dopiero po koronacji stać się mogą prawem. Gdybyś więc Wasza Cesarza Mość nie uznał de facto praw dotychczasowych, nowe prawa zaś przed koronacją nie egzystują ani de jure, ani de facto, przeto zbywałoby wszelkiego przedmiotu do dyplomu inauguralnego przed koronacją wydać się mającego.“

Na ustęp reskryptu wypowiadający, iż artykuł 3., 4. i 5. praw z roku 1848 z prawami królewskimi pogodzić się nie dadzą projekt do adresu odpowiada: „W najuniżeńszym adresie naszym powiedzieliśmy, iż prawnych prerogatyw monarchy naszego uszczuplać nie chcemy i jesteśmy przekonani, że przy uchwaleniu praw głęboko nad tem zastanowić się trzeba, czyli ograniczenie prawa jakiego królewskiego właściwym być może. Lecz na polu władzy wykonawczej ustawy same stanowią o prawach królewskich i prawa te z ustawami w sprzeczności być nie mogą.“ Następnie mieści projekt: „Sankcyonowanie ustaw jest prawem królewskim żadnej wątpliwości nie ulegającym, i Monarcha używa tego prawa odmawiając sankcji ustawie któraby prawa królewskie ograniczała; lecz odmówienie wykonania prawa sankcyonowanego nie może nigdy należeć do praw królewskich.“

Następują argumenta dowodzące, że rząd odpowiedzialny konieczną jest konsekwencją równouprawnienia w roku 1848 zaprowadzonego, i że forma rządu parlamentarnego nie jest co do zasad w sprzeczności z systemem gabinetowym, że nawet jedna z drugim łatwo pogodzić się da, jak się to w roku 1848 pokazało, w odpowiedzi zaś na zarzut, iż prawa mówiące o ukonstytuowaniu komitetów są niepomyślne i tylko tymczasowe, że takowe mogą być jedynie pobudką do ich naprawy przez sejm, projekt twierdzi, iż to nie może być dostatecznym powodem zawieszenia ich dopóki nie będą naprawione. Co zaś dotyczy prośby o integrowanie sejmów, prośba ta nie odnosi się do części bezpośrednio do Kroacyi należących, a zatem pośrednio do korony węgierskiej, lecz i do takich, co są bezpośrednimi częściami Węgier, dla tego powtarza się prośba w adresie podana. — Co do amnestyi wyrażona jest nadzieja, iż gdyby prośby nasze u Waszej Cesarzkiej Mości wyjednać ja nie mogły, ojcowskie serce Waszej Cesarzkiej Mości przyznać ja raczy.

Projekt do adresu kończy się następującymi słowami: „Prosimy ponownie, ażeby Wasza Cesarza Mość kraj i nas uwolnić raczył od ciężkiej obawy, że bez uznania de facto nieprzerwalności prawnej, wszystko to na co dziś po głębokiej rozwadzie i może nie bez ofiar się zgadzamy, na takiej podstawie było urządzone, która według przykładu czasu obecnego naruszona być nie mogła. Ufność naszą pokładamy jedynie w ojcowskim sercu Waszej Cesarzkiej Mości. Jedynie i wyłącznie po monarszej mądrości Waszej Cesarzkiej Mości oczekujemy takiego ubezpieczenia konstytucyjnego życia naszego, któreby sercom naszym przywróciło wiarę, że wszystko co połączona wola króla i narodu postanowiła, i w dalekiej przyszłości stać będzie de facto i de jure, dopóki połączona znów wola Króla i narodu innych postanowień nie uchwali.“



### Czynności sejmów krajowych.

Posiedzenie *węgierskiej izby deputowanych* z 14. b. m. rozpoczęło się o godzinie 10<sup>1/2</sup>. Wniesiono pisma wierzytelne 18 deputowanych siedmiogrodzkich. Po ogłoszeniu rezultatu wyboru wydziału petycyjnego nastąpiło odczytanie projektu adresu. Projekt ten powtarza i motywuje osnowę pierwszego adresu i zwraca się w końcu błagalnym tonem do ojcowskiego serca Jego Mości Cesarza, ażeby raczył wysłuchać prośby kraju. Po odczytaniu jego ozwały się powszechne, przeciągłe oklaski. Na prośbę kasyna mieszczańskiego w Kisujszalas doręczył prezydent deputowanemu Franciszkowi Deakowi przy zawieszeniu publicznego posiedzenia album. Potem odczytano reskrypt kroackiego sejmiku i postawiono go na porządku dziennym na sobotę. W końcu sprawdzono jeszcze kilka wyborów bez debaty, i unieważniono wybór Dra. Karola Siklosego w Mohacsu.

Na posiedzeniu sejmiku kroackiego z dnia 14. b. m. przyjęta została reprezentacya do Jego Mości Cesarza w sprawie kolei żelaznych. Jako najpotrzebniejsze i najbardziej naglące uznano i przyjęto do reprezentacyi linie: z Fiume do Zemlina przez dolinę Orlawę z ubocznymi skrzydłami z Karlsztadu do Zengg i z Diakovaru do Osieku i Brodu; z Katoriby na Krzyż do Zagrabia; z Csakaturun na Waradyn do Zapresic, a na koniec z Zagrabia do Osieka, która to kolej ma być przedłużona na Erdöd aż do Wielkiej Kikindy.

### Rosya.

(*Reforma sądownictwa.*) Gazeta *Głos* podaje następujący artykuł, wzięty z *Mosk. Wied.*: „Po ogłoszeniu nowych przepisów procedury i organizacyi sądowej, zachodzi potrzeba zastosowania do nich i przekształcenia niektórych instytucyi, mających styczność z sądownictwem. Słychać, że do tego już przystąpiono, i że do rady państwa wniesione zostały projekta ustaw i urządzeń następujących: 1) O postępowaniu w tak zwanych sprawach sądowo-administracyjnych, do których należą: przekonywanie się o stanie obłąkanych, głucho-niemych i niemych, oddawanie w posiadanie nieruchomości; wykup majątków familijnych, przyznawanie praw spadkowych, opieki, szacowanie majątków w różnych wypadkach, legalizowanie testamentów, wydawanie świadectw i dowodów różnego rodzaju, i czynności sądowo-graniczne. Samo wymienienie tych przedmiotów przekonywa o ich ważności; niepodobna dotknąć ich, aby zarazem nie dotknąć najgłówniejszych przepisów naszego prawa cywilnego, a to jest zadanie, wymagające głębokiego, wszechstronnego i spokojnego zastanowienia, połączone z przejrzeniem całego systemu naszego kodexu cywilnego, czyli części pierwszej tomu dziesiątego. Słychać, że w tej chwili zamierzono dotknąć tych przedmiotów o tyle, o ile potrzeba, aby wskazać legalną drogę i prawidłowy bieg spraw sądowo-administracyjnych, które za dawniejszego porządku należały do administracyjnych czynności sądownictwa. Bez wątpienia, prawodawstwo spotka tu nie mało trudności; ustanowić tymczasowy porządek o ile to się da zrobić, nie zmieniając ogólnego trybu stosunków cywilnych i zakreślić taki sposób postępowania, który, nie obciążając sądów i nie oddalając ich od czysto-sądowych czynności, zapewniłby zarazem w administracyi sądowej dokładne i porządne załatwianie spraw połączonych z ważniejszymi interesami praw osobistych i majątkowych. Tymczasem, o ile wiadomo, w 2m wydziale przybocznej kancelaryi cesarskiej czynione są przygotowania do przejrzenia prawa cywilnego; specjalna komisya zajmuje się rewizyą praw granicznych i przepisów procedury granicznej; szczególna komisya przy ministerstwie spraw wewnętrznych, kończy nową ustawę o opiekach; a oddzielna komisya przy temże ministerstwie rozpoczęła przygotowawcze prace do zaprowadzenia ksiąg hipotecznych i nowego porządku przechodzenia własności gruntowej. Nie czekając ukończenia tych prac, komisya ustanowiona w sprawie reorganizacyi sądowej, ułożyła już projekt ustawy notaryalnej, który jak słychać, ma zmienić dotychczasowy sposób zawierania aktów wieczystych, nakładania i zdejmowania aresztów, w związku z ogólnym urządzeniem notaryatu. Mówią, że i ten projekt jest już rozpatrywany. 2) Sporządzony w ministerstwie sprawiedliwości projekt instrukcyi sądowej, obejmujący ogólne przepisy manipulacyi i postępowania w sądach, jako to: urządzenia sali sesyjnej i porządku posiedzeń, czynności kancelaryjnych, rachunkowych i kontrolnych i t. d. 3) Ustawa taksy wynagrodzenia dla komorników i obrońców sądowych, sporządzona także w ministerstwie sprawiedliwości, w myśl art. 313 i 396 ustaw sądowych. 4) Postanowienie o nowych atrybucyach i obowiązkach prokuratorów i urzędników sądowych, co do wprowadzenia w wykonanie ustaw sądowych, w skutku czego czynności prokuratorskie całkiem ulegną zmianie i prokuratorowie nadal nie będą obarczeni dozowaniem czynności władz i urzędników administracyjnych. 5) Ułożone w 2m wydziale przybocznej kancelaryi cesarskiej przepisy względem zastosowania kodexu karnego do najwyżej zatwierdzonej 20. listopada 1864 r. ustawy kar. zasadzanych przez sędziów pokoju. 6) Sporządzone w ministerstwie sprawiedliwości tymczasowe przepisy postępowania sądów polubownych w sprawach dotyczących spółek, którym podług dawnych ich ustaw służy prawo polubownego sądu, zniesione przez nową ustawę sądową. Nowe ustawy sądowe, sporządzone przez specjalną komisję dla gubernii zachodnich, wniesione zostały, jak słychać, na rozpoznanie oddzielnego komitetu przy radzie państwa, zajmującego się urządzeniem sądownictwa. Prócz tego, jeżeli nie mylimy się, w 2m wydziale przybocznej kan-

celaryi cesarskiej rozbierana jest nowa ustawa dla prywatnej eksploatacyi złota, a w ministerstwie spraw wewnętrznych przygotowany został i przesłany na rozpatrzenie 2go wydziału projekt nowego postanowienia o zarządzie gminnym i gospodarstwie miast.

### Księstwa Naddunajskie.

**Bukareszt, 4. marca.** (*Sprostowanie fałszywych doniesień o uwięzieniu księcia Kuzy. — Różne wiadomości.*) Z dzienników, które w ostatnich dniach nadeszły, przekonać się można, że wielu korespondentów mianowicie w listach prywatnych przy opisie wypadków z dnia 23. lutego wolne cugle swej fantazyi puścili i pisali o rzeczach, o których dokładnie nie byli poinformowani. Do rzędu doniesień tych fantastycznych należy zakneblowanie adjutanta książęcego, którego w przedpokoju znaleźć miano pijanego na ziemi, udział 15 Polaków od stóp do głowy uzbrojonych w aresztowaniu księcia, wiadomość że księciu suknie przyniesiono i wzbroniono mu ubrać się w uniform, pistolet który przyłożył miano do piersi księcia, ażeby go zmusić do zrezygnowania, tudzież słowa majora Leca: „podpisać lub umrzeć!“ Do rzędu takich fantystycznych doniesień należy i to, że książę Kuza oficerom zdradę ich wyrzucał, ci zaś odpowiedzieć mu mieli: „nie ciebieśmy zdradzili, lecz uwolniliśmy kraj od łajdaka.“ Również prostym jest wymysłem cała scena w której księżna Helena, żona hospodara, uznaje niewierność swego małżonka, wymysłem są pewne wyrażenia jak: związanie tego psa itp. Wiadomość zaś przez *Fremdenblatt* podana, jakoby książę Kuza w nocy z dnia 24. na 25. lutego uciec chciał, prostym jest bakiem dziennikarskim. Destytucya i uwięzienie księcia Kuzy stało się przyzwoiciej niż w podobnych okolicznościach spodziewać się było można. Prawdą jest to, że owdowiała księżnę Marię Obrenowiczową z domu Cortargiu zastano w łóżku księcia, że ona po uwięzieniu Kuzy pafac bez pończoch opuściła, prawdą jest i to że hospodora w nieszczęśliwej nocy tej stracił głowę i odwagę. Zanim drzwi wyłamano, groził że strzelać będzie, lecz zamiast pistoletu miał klucz w rękę. Przy podpisaniu rezygnacyi drżał na całym ciecie i prosił drżącym głosem żeby go nie zabijano, ponieważ na śmierć nie jest przygotowany. — Matka pani Obrenowiczowej pisała przed kilkoma dniami list do księcia Kuzy, prosząc go, żeby teraz miał opiekę nad jej córką, która w skutek skandalu w owej nocy skompromitowana jest w oczach całego świata, którą własny ojciec, stary p. Catargiu, od siebie odepchnął.

Nowy minister skarbu, p. Maurojeni, który przed kilkoma dopiero dniami do Bukaresztu przybył, zastał taki nieporządek, że dotąd nie był w stanie powziąć wiadomości o prawdziwej sytuacji finansowej.

Generał Golesco i pułkownik Haralambi odbyli rewizyę więzień stanu i znaleźli w nich mnóstwo osób uwięzionych od kilku miesięcy bez wyroku a nawet i bez przesłuchania.

### Kronika.

(Nowe czasopisma.) Wyszedł pierwszy numer nowego czasopisma tygodniowego „Pamiętnik krakowski“ pod redakcyą p. Jana Radwańskiego. Redakcyą zamierzyła, licząc przedpłatę od Nowego Roku, uzupełnić numera niedostające, które też częściej niż raz na tydzień wychodzić będą aż do wyrównania numerów przypadających na pierwsze półrocze. W tym pierwszym numerze napotyamy w części historycznej materiały do historii Sądów Kapturowych z r. 1733; w części literackiej, przekłady kilku od horacyuszowych Lucyana Siemieńskiego. Inne części obejmują przegląd literacki, bibliografię, rozmaitości i doniesienia o świeżych pracach i wydaniach. Czasopismo to kosztuje w Krakowie rocznie 4 złr., półrocznie 2 złr. 25 c.; pocztą rocznie 4 złr. 60 c., półrocznie 2 złr. 50 c.

(Proces Rudolfa Markla.) Temi dniami zapadł w Wiedniu wyrok w procesie Rudolfa Markla, kasyera kasy kuponowej w zakładzie kredytowym w Wiedniu. Dnia 14. lutego b. r. został Markl oskarżony o przemieszczenie, a dnia 9. marca został już skazany na 4 lat więzienia i zwrot szkody. Markl w ciągu niespełna dwu lat postawił na loteryę liezbową 1,511.000 złr., a wygrał 1,099.590 złr. Ogromne te sumy wybierał z kasy zakładu; rewident i rada zawiadowcza, której pieczy powierzono dobro zakładu, obracającego majątkiem akcyonariuszów, zaniedbywali w najwyższym stopniu swój obowiązek i ułatwiali tem samem udanie się takiego przemieszczenia, co też prokurator przy ostatecznej rozprawie podnieść nie zaniedbał. Zaraz po wykryciu przemieszczenia pokryli wprawdzie dyrektorowie i członkowie rady zawiadowczej część niedoboru w sumie 239.000 złr. Dyrektor loteryi wrócił także ostatnią stawkę 28.517 złr., kilkanaście tysięcy pokrył sam winny, niedobór zostało jednak jeszcze około 170.000 złr.

### Gospodarstwo, przemysł i handel.

**Lwów, 17. marca.** Na naszym wczorajszym targu były następujące ceny przeciętne zboża i innych artykułów: Miec pszenicy (83  $\text{H}$ ) 4 zł. 70 c.; żyta (78  $\text{H}$ ) 3 zł. 10 c.; jęczmienia (69  $\text{H}$ ) 2 zł. 33 c.; owsa (46  $\text{H}$ ) 1 zł. 42 c.; hreczki 3 zł. 25 c.; ziemniaków 1 zł. 32 c.; cetrar siana 99 c., okłotów 95 c.; sąg drzewa bukowego 10 zł. 62 c., sosnowego 7 zł. 63 c.

### Ostatnia poczta.

**Wiedeń, 16. marca.** Dzisiejsza *Gazeta wiedeńska* ogłasza traktat pocztowy między Austryą i Rosyą z 9. lutego 1866.



Berlin, 15. marca. *Nordd. Allg. Ztg.* konstatuje z ubolewaniem, że przyczyny rozporządzenia Królewskiego względem Szlezewiku masza być szukane w Holsztynie. Rozporządzenie Królewskie nie jest prostym środkiem represyjnym przeciw Augustenburgom w Szleswiku, gdzie władza Króla jest silnie ugruntowana. Rozporządzenie królewskie oddaje raczej pod opiekę prawodawstwa karnego zasadę wywołaną przez zawarcie traktatu gasteńskiego.

Nowy York, 3. marca. *New-York Times* oświadcza, że gabinet wspiera jednomyślnie politykę prezydenta, liczne deputacje ofiarowały mu poparcie. Dług państwa wynosił dnia 1. marca 2820 mil. dol., w lutym przybyło  $3\frac{1}{2}$  mil. Juaryści zajęli dn. 7. Alamos po 7godzinnej walce; w innych częściach kraju wojska cesarskie odnoszą zwycięstwa.

Nowy York, 3. marca. Konwent Fenyan w Washingtonie zażądał uznania Irlandyi za mocarstwo wojujące.

### T E A T R.

**Dziś** (przedst. niem.) „*Der Prophet*,” wielka opera w 5 aktach. P. Maria Overni z Tryestu i p. Franzak z Bremy jako goście. Na dochód kapelmistrza p. Józefa Schürerer.

**W Poniedziałek** (przedst. polskie) „*Esmeralda*, czyli: *Dzwonnik z Notre-Dame*,” dramat w 5 aktach. Na dochód p. Heleny Szymańskiej.

**W Niedzielę** d. 18. b. m. w sali ratuszowej Koncert pod przewodnictwem p. Mikulego na dochód ubogiej uczącej się młodzieży.

### Przyjechali do Lwowa.

Dnia 16. marca.

Hotel George: PP.: Hr. Łączyński Henr., z Dmytrowic. — Jakubowicz Ant., z Kuczurmina. — Rozwadowski Włodz., z Nowosiótek. — Szeptycki Jan, z Przylbie.

Hotel angielski: Hr. Dzieduszycki Stan., z Niesluchowa. — Lang Henr., z Choronowa. — Marmarosch Józ. i Wodziecki Henr., z Karowa.

Hotel europejski: Kunaszowski Wład., z Kutyszcz.

Hotel Langa: Offenheim Wikł., jen. dyrektor, z Wiednia.

Hotel krakowski: Cieniewicz Jan, z Geryni. — Skrzyński Miecz., z Podhorzec.

### Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 16. marca.

PP.: Hr. Borkowski Stan., do Uhrynowa dol. — Hr. Komorowski Adam, do Konotop. — Bar. Jakubowicz Józ., do Łopuszki. — Bar. Poten Kar., do

Olszanki. — Müller Kar., c. k. pens. pułkownik, do Dubiecka. — Schrimpf J., c. k. porucznik, do Tarnopola. — Kochanowski Jan, do Olszyny. — Lityński Edm., do Litwinowa. — Malczewski Kaj., do Rosyi. — Steinkeller Piotr, do Krakowa. — Udrycki Ad., do Mostów wiel. — Winnicki Tytus, do Nadycz. — Winnicki Lud., do Przedmieścia.

### Spostrzeżenia meteorologiczne we Lwowie.

Dnia 16. marca 1866.

Pora	Barometr w mierze parys. sprowadzony do 0° Reaum.	Stopień ciepła według Reaum.	Stan powietrza wilgotnego	Kierunek i siła wiatru	Stan atmosfery
7. god. zrana	323.99	— 1.8	84.1	północny	sl.
2 g. od. po poł.	324.25	+ 0.6	76.8	półn.-zach	"
10. god. wiecz.	324.70	+ 0.2	91.1	"	"

### Kurs Lwowski.

Dnia 16. marca.

	gotówka		towarem	
	zl.	c.	zl.	c.
Dukat holenderski . . . . .	4	80	4	87
Dukat cesarski . . . . .	4	83	4	90
Półimperyal zł. rosyjski . . . . .	8	35	8	49
Rubel srebrny rosyjski . . . . .	1	55	1	58
" papierowy rosyjski . . . . .	1	29	1	31
Talar pruski . . . . .	1	51	1	53
Polski kurant i pięciozłotówka . . . . .	—	—	—	—
Galicj. listy zastawne w. a. za 100 zł.	62	08	62	75
" " " m. k. za 100 zł.	65	15	65	82
Galiczyjskie obligacje indemnizacyjne	64	03	64	70
5% Pożyczka narodowa	62	40	63	13
Akcyje gal. kol. żelaz. Karola Ludwika	153	17	155	67

### Telegrafowany kurs wiedeński.

Dnia 16. marca

	złr.	kr.
5% Metaliki . . . . .	60	65
5% pożyczka narodowa . . . . .	62	80
Losy z 1860 roku . . . . .	78	25
Akcyje banku wiedeńskiego	725	—
" " kredytowego	139	70
Londyn, 10 funtów szterlingów	102	50
Srebro . . . . .	101	70
Dukat pojedynczy . . . . .	4	87

### Kurs giełdy wiedeńskiej.

Dnia 14. marca

#### 1. Dług publiczny. (Za 100 zł.)

A. Państwa. pien. towar.

W austr. wal. po 5% . . . 57.— 57.10

" " bez kuponów

zwrotny po 5% . . . 99.— 99.25

Z pożyczki narod. z proc.

od stycznia do lipca po 5% 63.15 63.30

od kwiet. do paźd. po 5% 63.15 63.30

Pożyczka w srebrze z 1864

roku zwrotna w 35 latach 68 — 68.50

Z r. 1851 ser. B. po 5% — —

Metaliki po 5% . . . 60.90 61.—

Metaliki z proc. od maja do

listopada po 5% . 61.20 61.30

dtto. po  $4\frac{1}{2}$ % . . . 53.50 54.—

dtto. " 4% . . . 48.— 48.50

dtto. " 3% . . . 36.50 36.—

dtto. "  $2\frac{1}{2}$ % . . . 29.50 31.50

dt o. " 1% . . . 11.90 12.10

Przez do wyl. z r. 1839

całe losy . . . 143.50 144.50

Przez do wyl. z r. 1839

pięta część losów . . 143 — 143.50

Przez do wyl. z r. 1854 76.25 76.75

Przez do wyl. z r. 1860

po 100zł. . . . . 79.10 79.20

Przez do wyl. z r. 1860

po 100 zł. . . . . 88.60 88.90

Pożyczka z r. 1864 (z pre-

miją) po 160 złr. . . 72.50 72.70

renty Como po 42 lir. aust. 16.— 16.50

Wylos. obl. dawn. (po 5% 55.— 57.—

długu państ. "  $4\frac{1}{2}$ % 53.25 53.75

" 4% 47.50 48.—

"  $3\frac{1}{2}$ % 40.50 41.—

" 3% — —

Przez do los. obl. "  $2\frac{1}{2}$ % 53.— 55.—

daw. długu państ. "  $2\frac{1}{4}$ % 48.— 49.—

z proc. w kraju " 2% 43.— 43.50

"  $1\frac{3}{4}$ % 38.— 39.—

dito. z procent. " 5% — —

za granicą "  $4\frac{1}{2}$ % — —

" 4% — —

B. Krajów koronnych.

Nizszej Austrii . . . 80.— 80.50

Wyż. Aust. . . . . 81.— 82.—

Salzburg . . . . . 81.— 82.—

Czech . . . . . 83.— 84.—

Morawii . . . . . 80.50 80.50

Szlaska . . . . . 87.— 88.—

Styryi . . . . . 84.— 86.—

Tyrolu . . . . . 95.— 98.—

pien. towar.

Kar., Krainy i Wyb. 84.— 88.—

Węgier . . . . . 66.50 67.—

Banatn Tem. . . . . 63.50 64.50

Kroacyi i Slawonii 66.50 67.50

Galicji . . . . . 64.50 65.25

Siedmiogrodu . . . 60.60 61.25

Bukowina . . . . . 63.50 64.—

Z klauzulą wylos. w r. 1867 63.— 63.50

Banat Temesz. . . . . 61.75 62.25

Lomb. wen. poź. z r. 1850 83.50 85.—

Dług Tyrolu { po 5% — —

" 4% — —

"  $3\frac{1}{2}$ % — —

Dług Salzburga { " 3% — —

"  $2\frac{1}{2}$ % — —

Dług Krainy { " 2% — —

"  $1\frac{3}{4}$ % — —

" 1% — —

2. Stan oblig. domestykaln.

Po 3% za 100 zł. . . 22.50 23.50

"  $2\frac{1}{2}$ % " 100 " . . 18.— 19.—

"  $2\frac{1}{4}$ % " 100 " . . 16.50 18.50

" 2% " 100 " . . 14.— 16.—

"  $1\frac{3}{4}$ % " 100 " . . 12.50 14.50

3. Akcyje. (Za sztukę.)

Banku narodowego . . . 730.— 732.—

Inst. kred. dla handlu po

200 zł. w. a. . . . . 142.40 142.60

Niz.-austr. tow. eskont.

po 500 zł. . . . . 565.— 568.—

Banku anglo-austryackiego

na 200 złr. (20 ft. ster.)

z wpłatą 30% . . . 70.26 70.75

Półn. kol. po 1000 zł. m. k. 1518.— 1520.—

Tow. kolei żel. państwa po

200 zł. m. k. czyli 500 fr. 164.60 164.80

Połud. kolei państ., lomb.

wen. i central.-włoskiej

kolei żel. po 200 zł. w. a.

czyli 500 fr. z wpłatą

180 zł. . . . . 168.— 168.50

Kol. Ces. Elzbiety po 200 zł.

mon. konw. . . . . 116.50 117.—

Kol. Kar. Lnd. po 200zł.

mon. konw. . . . . 155.60 155.80

Lwowski-czerkniów. kolej

po 200 zł. w. a. w srebrze

(20 f. a.) z wpłatą 35% . 72.— 73.—

Uprzyw. czeska kolej za-

chodnia po 200 zł. w. a. 138.50 139.—

Połud.-półn.-niem. kolei

kom. po 200 zł. m. k. . 107 — 107.50

Kolei Cisy po 200zł. m. k.

po 140 zł. (70%) wpłaty 147 — 147.—

Kol. Preszb. Tyrn. I. emis.

po 200 zł. m. k. . . . . — —

pien. towar.

dtto II. emis. po 200zł. m. k. — —

Kolej Bustradzka po

500 zł. m. k. . . . . 670.— 680.—

Kolej Aussig.-Ciepl. po

200 zł. m. k. . . . . 250.— 254.—

Kol. Bern. Ross. z pierw-

szeństwem po 200 zł.

men. konw. . . . . — —

Kol. Grac.-Köfl. i Tow.

gór. po 200 zł. w. a. . 115.— 120

Anstr. towarz. żegl. par.

po 500 zł. m. k. . . . 450.— 451.—

Lloyda w Tryeście po

500 zł. m. k. . . . . 210.— 212 —

Tow. młyn. par. w Wied.

po 500zł. w. a. . . . . — 375 —

Powz. austr. Tow. gaz.

po 200 zł. w. a. . . . 250.— 254 —

Mostu łącz. w Peszcie po

500 zł. m. k. . . . . — 360.—

4. Listy zastawne.

(za 100 zł.)

Banku { 6let. zr. 1857 po 5% — —

narod. { 10let. „ 1857 po 5% 104.50 105.—

w m. k. { przeznaczone do

los. po 5% . . . 90.60 90.80

Banku { na 12 m. 5% . . . — —

narod. { przezn. do loso-

w. a. { wania po 5% . . . 86.25 86.40

Gal. Tow. kred. w w. a.

po 4% . . . . . 62.— 63.—

Węgier. Towar. ziemskie

po 5% . . . . . 74.— 74.50

5. Obligacje z prawem

pierwszeństwa.

Kolej Elzbiety po 5% za

100 zł. m. k. . . . . — 96.50

detto detto w srebr. upr

za 100 zł. w. a. . . . 76.50 77.—

Emis. z r. 1862 za 100 zł.

wal. aust. . . . . 69.— 70.—

Tow. austr. kol. państwa

po 500 fr. . . . . 102.50 104.—

Kol. Lomb. wen. po 500 fr.

Kol. półn. po 100 zł. m. k. 84 — 84.50

Kol. półn. po 100 zł. w. a. 80.— 81.—

Kol. Glogn. po 100 zł. m. k. — — 77.—

Uprzyw. czeska kol. zach.

po 300 zł. w. a. (w sre-

brze) za 100 zł. . . . 79.— 80.—

Połud. półn. kolej kom. po

5% za 100 zł. . . . . — 74.—

Kolej gal. Karola Ludwika

po 300zł. w. a. (w srebrze)

po 5% za 100 zł. . . . 82.— 83.—

pien. towar.

Tow. żeg. par. na Dun.

za 100 zł. m. k. . . . — 90.—

Lloyda za 100 zł. . . . 87.50 88.50

#### 6. Losy.

(za